

ואולי יש טעם להצריכה קבלת מצוות וטבילת טהרה, לפי הנפסק בשו"ע שכך יעשה מומר הרוצה לשוב ליהדות. אך יש לומר כי הלכה זו נאמרה רק במומר שפשע והמיר מדעתו. אמנם, דעת הגר"א, כי גם אם ההמרה היתה בשוגג ואונס, יש לקבל עול מצוות ולטבול - להטהר מטומאת מאכלות אסורות. לכן הטוב והישר שידברו איתה שלשה אנשים בהשכל ובדעת, ויאמרו לה: "אשרי לך אחרי כל מה שעברת זכית לחזור לחיק היהדות וזכו הורייך... אחותנו תני שבח לה", וקבלי עלייך מעתה לשמור תורה ומצוות". ובזה אין שום ענין שיוכל להכאיב לה. זו דרך יפה עבורה לקבלת עול מצוות.

ומהטבילה אין לדבר איתה, כי טבילה זו אינה צריכה בפני שלושה. והרי בין כה תטבול לפני חופתה, ובזה היא תטהר גם מטומאת מאכלי האיסור שאכלה. אגב כך נסתלקו כל חששות אותו הרב.

(שו"ת "חשב האפוד" ח"ב כ"ח ועיי"ש)

איך אפשר לזהות יהודי?

לפי האף... היה היו שתי נשים קלות דעת באשקלון שרבו ביניהן. אמרה אחת לשניה: 'לכי מאיתנו, רואים על האף שלך שאת יהודיה...'. (מדרש אביה א"א) הפנים שלך נראות פנים יהודיות. (עין יוסף" שם)

"וקרהו אסון" - הרצח בעשרה בטבת

ארע פה במגנצה, יהודי שכר קרון-עגלה לנסוע עם חבילתו לוורמיזא. ויהי בדרך במלון בעשרה בטבת פגע בו הקרוני-בעל העגלה והרגו וישליכהו בנהר הריין.

ביום השלישי, כשהיהודי לא הגיע לוורמיזא, החל בנו לחפש אחריו. הלך וקבל אצל שרי העיר על הקרוני, שאומרים שהרג את אביו. וישלחו חיילים לכפרו של הקרוני לחוקרו וימלט. בחיפוש שערכו בביתו נמצאו חבילתו ובגדיו של היהודי.

הבינו כי ארע פה דבר נורא. תפסו וחקרו את חברו של הקרוני הזה שם בכפר ואת גיסו, והם סיפרו כי הגיד להם כי קודם שבא לביתו הוא רצח את היהודי על שפת נהר הריין והשליכו לתוכו.

לפני ראש חודש אדר, בא בנו לפני החכמים ויאמרו, עד עתה היה מחזור ומחפש אחר אביו להביאו לקבר ישראל ועכשיו נתייאש כי עברו כבר כמעט שני חודשים.

רבי אליקים הורה לו למנות מעתה שבעה ושלושים. והנה לאחר שישב שבעה מצאו את אביו בנהר והביאוהו לקבורה. סברו העם שצריך הבן לשבת שוב שבעה כבתחילה, אך הזקן - רבינו אליקים הורה שאינו צריך רק לקרוע והסכים עמו הרב"ן (ק"ח). (ראבי"ה תתמ"ב, הגהות סמ"ק צ"ז כ"א, ט"ז שע"ה ב'. יש מספר גירסאות אימתני ארע המעשה)

"גשו נא אלי... אני יוסף אחיכם". שלא הכירוהו, נתן סימנים: הראה שהוא מהול. "ענייכם הראויות" סימן לעגלה ערופה. "כי פי" ידבר בלשון הקודש.

בימי מלחמת העולם השנייה, משפחה יהודית בפולין מסרה את בתם לגוי פולני שהיה ממכיריהם, כדי להצילה. הוריה של הילדה לא שבו. הם נרצחו בידי הנאצים הארורים ושותפיהם, עמי אירופה הנאורים, יחד עם שישה מיליון יהודים.

לאביה היה חבר יהודי, שותף במסחרו, שידע מהסיפור והכיר את הגוי. לאחר המלחמה כיתת רגליו, לחפש את הגוי והילדה. אך כל מאמציו עלו בתוהו, נתברר שאותו הגוי עבר לעיר אחרת. עברו שנים, הילדה גדלה כגויה לכל דבר, הלכה לכנסיה, חינכה כאחת מהם. סובב ה' והנערה חלתה, ובשוכבה על ערש דוי שמעה איך אותם שחשבה להוריה אומרים זה לזו: "הנה היהודיה שלנו עומדת למות..." שמעה ותפעם רוחה...

כשהבריאה, דיברה איתם גלויות וביקשה מהם: "אנא ספרו לי את האמת מי אני? האם אינני בתכם?!" לאחר הפצרות סיפור לה את סיפור חייה, שמות הוריה ואת שם שותפו של אביה.

הנערה הלכה לועד יהודי בעיר מגוריה, היא סיפרה את סיפורה. אחרי יגיעות ומאמצים הצליחה לצאת מפולין, ומצאה את שותפו של אביה באנגליה.

לימים התארסה. והנה בהתקרב מועד החתונה העיר רב אחד: סוף סוף אין לנו ידיעה ברורה מי היא, הרי השותף הכיר אותה רק בהיותה תינוקת, ואם כי מסתבר שהסיפור אמיתי, מכל מקום ספק הוא אם היא זו היא... ואולי איננה יהודיה, ועל כן עליה לטבול לשם גרות...

הבחורה ששמעה זאת, נשברה רוחה, ובוכה על שמטילים ספק ביהדותה. ואילו החתן ששמע על כך, נבהל קצת ונרתע מהמחשבה שאינו יודע עם מי הוא עומד להתחתן...

הנגיד רבי יהושע פרישווסער, שעסק במצוה חשובה זו, שלקח על עצמו להשיא אותה, והשתדל לשמוח נפש עגומה זו, הציע הדברים לפני אב"ד לונדון, הגאון רבי חנוך פדווא, וזו תשובתו:

דבר פשוט שהבחורה הזו הינה יהודיה כשרה ללא שום חשש ופקפוק. הלא כולנו יודעים שהיו ילדים יהודיים רבים שהוריהם החביאום בימי הזעם בבית משפחות נוצריות, בתקווה לשוב ולקחתם. הואיל והחוקק שישנם כאלה, ואותם 'ההורים' הגויים אומרים שהנערה היא מאלה, נחזיק גם אותה לאלה.

ואין לחוש שמא היא בתם, והם רוצים להפטר ממנה... כי סברה כזו היא נגד החוש והחזקה, ולא נשמע מעולם כזה. ולהיפך, ידועים המקרים בהם הגויים לא הסכימו למסור את הילד מרצונם. גם אין לחוש שמא הם אימצו נכרית, ועתה רוצים להפטר ממנה בדרך זו, גם דבר זה לא נשמע מעולם...

ודעת הרב ההוא נפלאה ממני... ובפרט שכאן שמעה אותם מספרים לפי תומם שהיא יהודיה.

"וקרהו אסון - שהשטן מקטרג בשעת הסכנה". (רש"י מ"ד כ"ט)

"אל תרגזו בדרך" - אל תפחדו מסכנות הדרך, מהליסטים

שבדרך, כי אני מושל בכל ארץ מצרים. (ידעת זקנים" מ"ה כ"ד)

רב יונה כשהיה יוצא מעירו לעיר אחרת היה כותב צוואה, מפני שהדרכים היו בחזקת סכנה. (יהושלמי ברכות ד' ד', ועיי' רבינו יונה ברכות נד')

התפילה שיעקב התפלל כשיצא לדרך

שאלתי להג"ח - רבי חיים מוולוז'ין - מהי הרפואה של כעס לשון הרע, דברים בטלים והסתכלות אסורות, מה העצה לכך? תשובה: יקדים תפילה לצרה, תמיד כשילך בין אנשים או כשיצא לדרך יאמר תפילה זו: "ריבונו של עולם אני הולך בגיא צלמות ומקום מסוכן, הושיעני מיצר הרע, מחטאים ומעוונות". ובפרט יתפלל על העבירה שיודע שיכול להכשל בה, וירבה בתפילה זו גם ב"אלוקי נצור".

אפילו יעקב אבינו היה מתפלל בזמן שיצא לדרך ואמר "העבר עיני מראות שוא" - זוהי הדרך להנצל מהחטא! (שערי רחמים)

מעשה באחד שפגעו בו כותים ורצו להורגו. ביקש מהם שיניחו לו לעשות מצוה אחת קודם מותו, והלבנה היתה בחידושה וקידשה בכוונה גדולה, ונעשה לו נס כשדילג וקפץ שלש פעמים כמנהג, נשאו הרוח וניצל מהם...

(אליה רבא" תר"ב ז')

ראוי לקדש את הלבנה לפני יציאה לדרך, והיא סגולה להנצל מכל סכנה. אמנם מי שמקפיד לקדש את הלבנה לאחר שבעה ימים, לא יקדים לקדש מחמת נסיעתו.

(זכר דוד')

ביום שלישי יחול עשרה בטבת: האדמו"ר מ"תולדות אהרן", רבי אברהם יצחק קאהן - בליל עשרה בטבת, גם כשחל במוצאי שבת לא קידש את הלבנה, אלא המתין וקידש במוצאי הצום.

וכן בירר אצל ידיד נעוריו, הגאון רבי משה אריה פריינד, שסיפר כי גם אבותיו נהגו להמתין עד מוצאי עשרה בטבת, כמו המנהג ביום כיפור וט' באב, אך הוא עצמו לא נהג כן, כי אינו רוצה להנהיג דברים חדשים פה בעיר הקודש ירושלים. (זכור לאברהם" ח"ב)

אין לקדש לבנה במוצאי י' בטבת, אלא ימתין ללילה שאחריו. (רמ"א, משנ"ב תכ"ו י"א שאין שמחה!) כן נהג כ"ק רבי אהרן מבלז. (תמידים כסדרם)

"ונס יגון ואנחה" - מנהגי מצרים: בחודשי הצומות, תשרי, טבת ואב, מברכים על הלבנה רק אחרי הצום, שבעינין שיהא שמח. וחכם בית הכנסת או החזן מברכים בקול רם, והקהל מברכים איתם בקול נמוך. (נהג מצרים" ה' ר"ח) באמת נראה שיש לחוש פן יהא מעונן וגשום אחרי עשרה בטבת. ("ערך לחם" תקן' למנהיג"ש)

הגאון רבי שמריהו גריינמן אשר גדל מנעוריו אצל מרן ה"חזון איש" אמר: "כמדומה כי רק פעם אחת שמע מרבינו מעין שבח על עצמו, כשסיפר לו כי מעולם - אף בחוץ לארץ בימות החורף - לא החסיר קידוש לבנה!"

(מבנו הג"ר ברוך שליט"א)

טבת שנת תקל"ח היה חודש מושלג מאד בצרפת

קידוש לבנה ברגע האחרון בעיר רואה!

רבינו החיד"א נמצא בפר"ז והוא מטרופולין של צרפת והעיר יפה ונמצא בה הכל, רק שהכל ביוקר ... ז' בטבת הוא מבקר בארמון וורסיי וקיבלוהו בסבר פנים יפות ... בעשרה בטבת הולך לאסוף צדקה 'וגבתי קצת חתימות שיחתמו לשיבת כנסת ישראל בחברון'. י"ד טבת לנו בעיר רואה, וה' עזרנו לברך ברכת הלבנה, כי עד הנה היתה מסתתרת והשלג יורד והיתה שעת הכושר לברך".

(מעגל טוב')

"אל תרגזו בדרך" - כי הכל מחושב מלמעלה!

לאחרונה התפרסם סיפור ארע בזמן ההלוויה

של סבי הצדיק, החבר רבי דוד סומפולינסקי

ההלוויה נערכה ביום שישי ט' חשוון תשפ"ב, יצאה מבני ברק לקבורה בבית הקברות בראשון לציון. כשהגיעו כל המלווים לבית הקברות נוכחו לדעת כי חמי וחמותי, הג"ר צבי ולאה פריינד, בתו הבכורה של סבא, טרם הגיעו.

את הסיפור כפי שהיה במדויק מספרת חמותי: יצאנו ברכב של בתי לכיוון בית העלמין. את הדרך הכרנו היטב, למרות זאת רשמנו בוויז "בית העלמין גורדון ראשון לציון". היינו בסערת רגשות גדולה, כל הדרך דיברנו וכלל לא הסתכלנו החוצה, שמענו את הוויז מודיע לנו "הגעתם ליעד" ואז כבתה הסוללה.

יושבים ארבעה אנשים מבוגרים ברכב, מביטים החוצה ולא מבינים איפה אנחנו... מקום שומם, נראה כמו איזור תעשייה. הרגשנו משהו שמיימי, מה פתאום הקב"ה הביא אותנו לכאן?! מציאנו את עצמנו בצהרי יום שישי, ללא שמץ של מושג איפה אנחנו, איך יוצאים מכאן ומגיעים לבית הקברות בראשון לציון.

והנה עובר אדם ונכנס לרכבו, פנינו אליו לבקש עזרה. ביקשנו שידריך אותנו איך להגיע לבית הקברות. הוא היה המום מן הסיטואציה ולא הבין איך הגענו לכאן. הוא ניסה להסביר איך להגיע, התלבט מה הדרך הקצרה ביותר, ואז אמר: "לא, אתם תסתבכו, הפקידה שלי מכירה את המקום, היא תצייר את הדרך".

בתי נכנסה איתו למשרד, אנחנו ממתניים ברכב. בינתיים כל הזמן טלפונים מהמשפחה, מתקשרים בדאגה "איפה אתם..." ואז אנו רואים את בתי יוצאת מהמשרד ואיתה אישה דתיה עם כיסוי ראש.

בתי נכנסה לרכב במהירות וסיפרה את שארע במשרד: כשנכנסנו, האיש פנה למזכירה וביקש שתעזור לנו בציור מפה להגיע לבית הקברות בראשון. פתאום הוא אמר לה: "סיגלית, את הרי גרה ליד, את משוחררת, תדריכי אותם איך לנסוע".

אותה מזכירה, אישה יראת שמים ארזה בן רגע את חפציה ויצאה. בזמן שמיהרנו כל אחת לרכבה, היא סיפרה כי סיכמה עם הבוס שלה, שבימי שישי של שעון חורף היא תצא שעה מוקדם יותר, באותו יום שישי היה עדיין שעון קיץ, אבל שבת נכנסה מוקדם וכך מצאה את עצמה כל אותו יום מתפללת לה' ומבקשת ממנו לצאת שעה מוקדם יותר! והנה הקב"ה זימן לה את זה בדרך שהיא לא יכלה להעלות בדעתה.

כל הדרך היינו איתה בקשר טלפוני, היא היתה נסערת ונרגשת מאד ואמרה: "כל היום אמרתי - אני מבקשת מהקב"ה! לא מבקשת מבעל הבית שלי רק מאלוקים!" גם הוסיפה וביקשה מאיתנו להתפלל לרפואתו של הבוס שלה, דוד כליף בן נג'יה. נסענו אחריה והיא הביאה אותנו עד השער של בית הקברות.

אציין שחמותי התרגשה שבעתיים, כי הוריה הקפידו כל חייהם להקדים את ההכנות לשבת, זה היה בנפשם, הרבה לפני חצות היום, הבית ובני הבית היו מוכנים לשבת קודש. ביום שישי לא הזמינו מעולם בעל מלאכה, אפילו רופא... סבא היה אומר: "לא ביום שישי, נראה אחרי שבת!" רק אם זה היה פיקוח נפש.

גם בהיותו כבן מאה, בבוקר יום שישי סילק את כל מכשירי המוקצה. פתח פקקים, חתך מגבות נייר לשימוש בשולחן השבת שהיה כבר ערוך ומסודר. כל שנותר זה רק ללמוד ולהכין את פרשת השבוע מהחומשים הרבים שהיו לו!

במשך שנים רבות בהן הוא ניהל את המעבדות ב"אסף הרופא". בימי שישי לפני הצהריים, סבתא היתה נוסעת איתו לבית החולים, עם שקית ענקית של ממתקים ומשחקים לחלק לילדים המאושפים ונרות שבת ליולדות.

כמה אופייני לסבא דוד, עמוד של חסד וצדקה, שעוד בטרם ינוח על משכבו בשלום דאג שגם סיגלית תקדים ותגיע לביתה ביום שישי לסיים את ההכנות לשבת בזמן. (נ"ר לשולחן שבת')

אני ה"נר" אציין כי בזכות אותו עיכוב, כשביקשתי מאנשי ה"חברא קדישא" המסורים ספר תהלים לומר בינתיים ליד סבינו, אמרו לי כי כדאי מאד לומר "שיר השירים", זו סגולה מיוחדת. כך עמדנו מספר בני משפחה, ארבע דורות ליד מיטתו ואמרנו ברגש שיר השירים יחד פסוק בפסוק! (נ"ר לשולחן שבת')